

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

OPERA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1933/34

Pikova dama

Premijera 23. septembra 1933

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK : M. BRAVNIČAR

Dežnike - nogavice

KUPITE

najugodnejše
v trgovinah tovarne

VIDMAR

LJUBLJANA: Pred Škofijo 19
Prešernova ul. 20

BEOGRAD: Kralja Milana 13

ZAGREB: Jurišičeva ul. 8

Lastni izdelki!

Ogroma izbira!

Tovarniške cene!

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 23. septembra 1933

6. XI. 1893. — 6. XI. 1933.

Letos se spominja ves kulturni svet štiridesetletnice smrti velikega slovanskega umetnika Petra Iljiča Čajkovskega. Par tednov potem, ko so izveneli pod njegovo taktirko žalostni akordi krstne izvedbe Patetične simfonije, je izzvenelo v žalostnem akordu njegovo življenje. Njegovo delo pa je ostalo kot glasnik človeške duše in njen posrednik v občestvu narodov.

Pikova dama

»V ruski glasbi cenim mojstra Glinko, ki je v inostranstvu žal premalo poznan in — najprej bo to zvenelo nekoliko tuje — Čajkovskega, ki je sicer ožigosan kot sentimentalen romantik. Prav pri tem mojstru je čista glasbena oblika občudovanja vredna.« Ta izjava voditelja sodobne glasbene produkcije Igorja Stravinskega je značilna, ker jo je dal umetnik, ki stoji prav na nasprotnem tečaju stvariteljskega sveta Petra Čajkovskega. Stravinski, antiromantik, občuduje tvorno silo velikega romantika in sentimentalista Čajkovskega. In res, Čajkovski spada med najpoljudnejše in največ izvajane ruske skladatelje, čeprav ali morda prav zato, ker je bolj evropski in manj ruski kakor Musorgski ali n. pr. Borodin. Skladal je v vseh oblikah: simfonije, komorne skladbe, opere, kabinetne skladbe za glasovir; povsod je uspel in povsod je ustvaril takorekoč »šlagerje«, ki se vedno in vedno izvajajo. Njegov klavirski ali violinski koncert, njegov kvartet ali trio, njegove pesmi in klavirske skladbe so prav tako znane kakor njegove simfonije. Čajkovski je mnogostranski skladatelj, vendar je njegova najmočnejša žila v orkestru, katerega ima v popolni tehnični oblasti. Njegova glasba je učinkovita, sugestivna in izrazita posebno v ostro ritmičnih in sentimentalnih nastrojenjih. Ruska otožna milina in zanositi patos kontrastirata često v Čajkovskijevi glasbi s skoraj barbarskim azijskim temperamentom, ki se stopnjuje do ekstaze in največje napetosti. Liriki in dramatični v eni osebi in prav to dvoje

v neposredni bližini rodi kot kontrast nepogrešljiv učinek in uspeh.

Pri nas je Čajkovski stari znanec v operi in tudi v koncertni dvorani. Njegove najbolj znane in uspele opere »Onjegin« in »Pikova dama«, so bile že večkrat z uspehom na našem opernem odru. Letošnja uprizoritev »Pikove dame« je prirejena v smislu Clemens-Krausa in Wallersteina, ki sta na novo naštudirala in postavila to delo na odru dunajske državne opere. Glavne izpremembe so v prvem dejanju. Ekspozicija drame je skrajšana in prenešana iz peterburške promenade (imenovane »Letni vrt«) v vestibil vojaške kazine. V tej ekspoziciji je črtana vsa zborovska navlaka, ki nima s potekom drame nobene organske vezi, pa čeravno je glasbeno zanimiva. Izločene so vse nepotrebne in tuje stvari, ki so zadrževale potek dejanja, tako da je dejanje bolj strnjeno. Inscenacija je enotna in podčrtava temno in tajinstveno baladno nastrojenje. Pikovo damo so nam predstavljali kot strah in prikazen, kot nadnaravno usodo Hermana, ki ga žene v neizbežno pogubo. V novi predelavi in režiji je poudarek na psihičnem doživetju Hermana in Lize ter na eksaltiranem in bolnem Hermanovem naturelu, ki uklene sebe, Lizo in Pikovo damo v krog tragedije. V zadnji sliki je opuščena vizija Pikove dame, ker ni nujna. Slike so strnjene po logičnih vezeh, in sicer prva in druga, tretja in četrta ter peta, šesta in sedma skupaj.

Tekst za »Pikovo damo« je napisal po istoimenski Puškinovi noveli skladateljev brat Modest Čajkovski. Čajkovski je pričel z delom v začetku decembra 1888. leta v Moskvi; prva uprizoritev je bila istotam 19. decembra 1890. za njegov 25letni umetniški jubilej.

*

Peter Čajkovski je bil rojen 7. maja 1840. v Votkinsku. Njegov oče je bil ravnatelj rudnika, mati rojena Assière, torej druge krvi. Študiral je pravo in bil nameščen v državni službi pri finančnem ministrstvu, kjer je ostal štiri leta. Triindvajset let star je izstopil iz državne službe in se vpisal na peterburški konservatorij, kjer je študiral tri leta. Po končanih glasbenih naukih je sprejel učiteljsko mesto na konservatoriju v Moskvi, kjer je ostal 12 let. Eno leto preden je zapustil moskovski konservatorij se je poročil, a že dvajset dni po poroki je zbežal iz zakonskega jarma, ker se je prepričal, da ni ustvarjen za to vrsto sreče. Čajkovski se je preselil na posestvo svoje sestre, kjer je živel izključno le za svoje delo. Od tega časa dalje je ustvaril svoja najboljša dela. Da se je lahko posvetil izključno svojemu delu mu je pripomogla dobrotnica gospa plemenita Meck, starejša dama, ki mu je nakazovala letno rento 6000 rubljev z željo, da ostane javnosti in skladatelju neznana in da se v življenju nikdar ne sestaneta. Tudi od carja je dobival Čajkovski časten honorar, ki mu je omogočal, da si je uredil svoje življenje po svoji volji. Največ priznanja je dosegel v domovini

z »Evgenom Onjeginom«, v zapadni Evropi pa s simfonijami, violinskim koncertom in klavirskim b-mol koncertom, ki ga je z velikim uspehom izvajal na pariški svetovni razstavi v skladateljevi navzočnosti Anton Rubinstein.

Čajkovski ima 78 del, med temi 10 oper, 6 simfonij, 3 balete, 3 kvartete, 1 trio, 1 sekstet, violinski koncert, 2 klavirska koncerta, uvertire, suite ter veliko število klavirskih skladb in pesmi.

V zadnjih letih se je udejeval tudi kot dirigent in je bil prvi ruski skladatelj, ki je osebno predvajal svoja orkestrska dela poslušalcem v Srednji Evropi, v Tunisu, New Yorku, Londonu i. t. d. Po teh velikih uspehih se je vrnil v domovino, kjer je v Peterburgu dirigiral 16. oktobra 1893. prvo izvedbo svoje patetične simfonije. V tistih dneh se je pojavila v Peterburgu kolera in čeprav so iz previdnosti pili le prekuhano vodo, je Čajkovski izpil 2. novembra na tešče precej mrzle in neprekuhane vode, kar je bilo zanj bržčas usodno; že par ur potem je zbolel na kolero in ji podlegel kljub skrbni zdravniški negi 6. novembra zjutraj v prisotnosti svojega brata Modesta in nečaka Vladimirja.

Vsebina „Pikove dame“

1. slika. V vestibulu palače se pogovarjata častnika Čekalinsky in Surin o včerajšnjem kvartopirskem večeru in svojem tovarišu Hermanu, ki je vedno molčeč, kadar se sam ne udeležuje igre. Herman pride s Tomskijem in mu prizna, da ljubi plemenito damo, katere pa ne bo mogel kot ubogi častnik nikdar zasnobiti. Kneza Jeleckija pozdravijo tovariši in mu čestitajo k zaroki. Ko pride Liza v spremstvu stare grofice v vestibul in ko jo knez Jelecki predstavi za svojo zaročenko, spozna Herman ves osupel, da je ta njegova oboževanka. Ko se dami odstranita, pripoveduje Tomski o stari grofici, ki jo splošno imenujejo Pikova dama in da ji je v prvih letih zakona povedal grof St. Germain za ceno ljubezni skrivnost treh kart, s katerimi je pri igri vedno dobivala. Herman poje nato pesem o treh kartah, kot nadaljevanje pripovedke: hudič ji je baje prorokoval, da bo izgubila življenje po tisti osebi, kateri bo izdala to skrivnost. Herman se zaobljubi in priseže v pričo nevihte, ki je pravkar začela, da bo knezu vzel svojo ljubljeno Lizo.

2. slika. Liza je s svojimi prijateljicami v svoji sobi. S Pavlino zapojeta duet, nato pa zapoje Pavlina sama ganljivo romanco, ki ni posebno prikladna za zaročno slavje. Da bi prišle v veselejšo razpoloženje uberejo razposajeno narodno pesmico in zaplešejo. Guvernanta prihiti v sobo in se zgraža nad »kmečkim« obnašanjem plemenitih dam. Prijateljice odidejo, Liza ostane sama in sanjari o Hermanu. Naenkrat vstopi Herman, da bi vzel slovo. Liza ga noče poslušati, on jo roti in prosi, dokler se ga ne usmili. Ko se bliža v sobo stara grofica, se Herman

skrije, čim pa je odšla, začne Lizi odkrivati svojo ljubezen in tudi Liza mu prizna, da ga ljubi in da je njegova.

3. slika. V neki odlični hiši je maškeradni ples, katerega se udeležijo tudi častniki. Ko ostane knez sam z Lizo, jo prosi naj mu zaupa in pove kaj ji teži srce. Toda ona se ne izpove. Napovedovalec napove igro »Odkritosrečna pastirica«, ki se takoj prične. Liza poišče Hermana in mu skrivaj izroči ključ grofičine spalnice, skozi katero pride lahko k njej. Slavnostni prihod carice zaključí sliko.

4. slika. Grofičina spalnica. Herman vstopi neodločen in ne ve ali naj bi šel ali ostal. Na steni zagleda grofičino sliko iz mladih let in se skrije. Služinčad sprejme grofico k počitku. Grofica se vsede v naslanjač in pripoveduje spomine na prejšnje dvorne svečanosti, kjer je nekoč pela pred kraljem. Herman stopi pred grofico in jo prosi naj mu pove tri srečonosne karte. Grofičino trdovratno molčanje tako razjezi Hermana, da ji zagrozi s pištolo. Grofica se od strahu zgrudi mrtva v naslanjač. Liza vstopi in pade na kolena pred mrtvo grofico. Herman se opraviči, da ni hotel grofičine smrti, temveč samo imena kart, nakar ga Liza zapodi iz hiše razočarana, ker je spoznala, da ni prišel iz ljubezni do nje, marveč iz strasti do igre. V to sliko je Čajkovski vnesel arieto iz opere »Richard Srčni«, starega francoskega opernega skladatelja Srétrya, ki jo poje grofica, spominjajoč se lepih starih časov. Ta preprosta arieta ima na tem mestu potencirani in večji dramatični učinek nego v izvorniku.

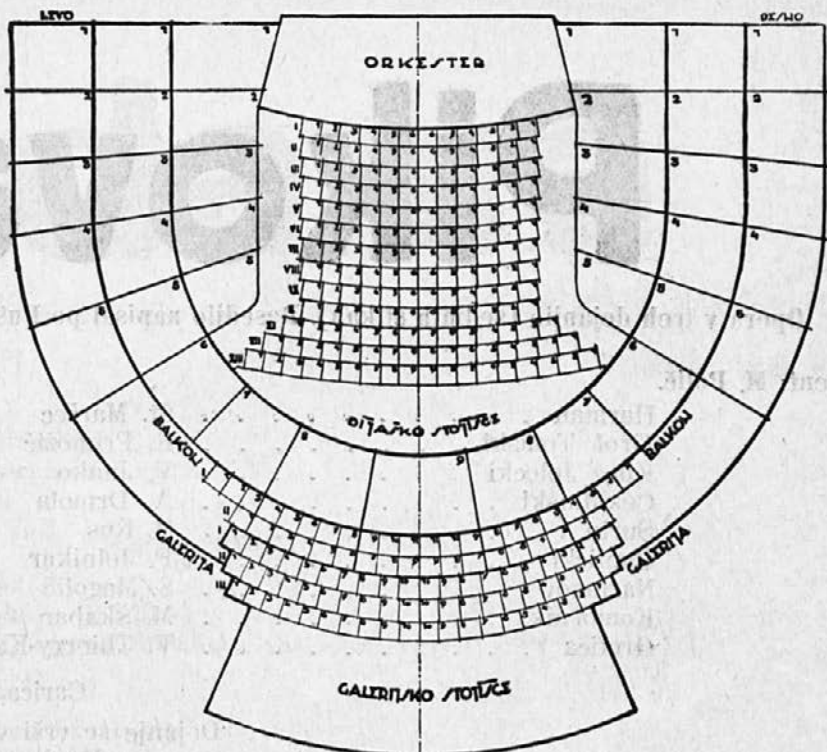
5. slika. V kasarni čita Herman Lizino pismo, v katerem ga prosi za sestanek na samotnem mostu Neve. Pregarjajo ga prikazni in venomer sliši žalostne pogrebne pesmi. Na oknu sliši trkanje, grofičin duh se mu prikaže in mu pove tri karte. V ekstatičnem veselju, da je zvedel skrivnost treh kart, se odpravi iz kasarne.

6. slika. V bližini peterburške Zimske palače pričakuje Liza Hermana. Po polnoči pride in Liza mu pade v naročje, Herman pa je kakor obseden. Venomer misli samo na karte in igro. Liza ga skuša pregovoriti in zadržati, on pa jo odrine in zbeži. V obupu se vrže Liza v reko.

7. slika. Oficirji in knez so v igralnici. V odmoru zapoje Tomski veselo pesem, nato v zboru tudi vsi častniki. Igra se nadaljuje. Herman vstopi ves bled in razburjen ter stavi 40.000 rubljev na eno karto, še enkrat toliko na drugo in obakrat dobi. Bankir se upira nadaljevanju igre, tu pa poseže vmes knez in nastavi nadaljevanje igre. V zavesti zmage stavi Herman ves dobljeni denar na tretjo karto, na asa. Ko obrne karto, nima v roki asa, temveč pikovo damo. Zgubil je vse. Staro grofico prekolne in se zabode v srce. Umirajoč prosi kneza odpušcanja in z Lizino sliko v očeh umre.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Župančič. Urednik: M. Bravničar. - Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

Kaj je lepota, katera osvaja, očara smrtnika od najnižjih delavskih vrst, do mogočnih kron, prestolov?

Lepota je najkрасnejša cvetlica, s katero more mati priroda obdariti ženo, katere sveta dolžnost je, vzgajati in negovati to cvetlico.

Kako se neguje, vzgaja ta divna cvetlica? Ne mogoče z različnimi pudri, suhimi, mastnimi šminčkami: nasprotno, tisto je pokončevanje prave lepote. Lepota rabi pravih

sočnih, vegetalnih tvarin, katere delujejo, hranijo, ne pa sušijo. Za zvečer uporabljajte **Uran kremo** mastno, zjutraj izperite z mlačno vodo ter z **Uran Zoraida milom**, nakar takoj namažite z **Uran Zoraida kremo** dnevno, nato z **Uranovim Zoraida pudrom**, ki je lahek, nedolžen, kakor prašek cvetlice. Ne samo, da lice po masaži z **Uran kremo** nočno, **Zoraido kremo** dnevno ter **Zoraida**

pudrom, postane divno, cvetoče, mladostno, iz katerega diši kipeče zdravje, ampak ta edinstveni preparat naredi kožo baržunasto, mehko, marmornato gladko.

Uran krema nočna, Uran Zoraida krema dnevna, ter Uran Zoraida milo so edina nedosegljiva polepsšala moderne žene, vsled tega bi morali **Uran krema nočna, Uran Zoraida krema dnevna, Uran Zoraida puder in Uran Zoraida milo**, krasiti njeno psiho.

Parfumerija Uran, Ljubljana

Pikova dama

Opera v treh dejanjih (sedmih slikah). Besedilo napisal po Puškinovi znameniti noveli M. Čajkovski. Uglasbil P. Čajkovski. Prevel Niko Štritof.

Dirigent: M. Polič.

Herman	Št. Marčec
Grof Tomski	R. Primožič
Knez Jelecki	V. Janko
Čekalinski	A. Drmota
Surin	M. Rus
Čaplicki	F. Jelnikar
Narumov	S. Magolič
Komornik	M. Škabar
Grofica	V. Thierry-Kavčnikova

Režiser: prof. O. Šest.

Liza	M. Verbičeva k. g.
Paulina	F. Golobova
Guvernanta	N. Španova
Maša	Š. Ramšakova

Osebe medigre v III. sliki:

Chloe	I. Ribičeva
Daphnis (Paulina)	F. Golobova
Plutus (grof Tomski)	R. Primožič

Carica, gospode, služkinje, lakaji.

Dejanje se vrši v Peterburgu, koncem XVIII. stoletja.
Po drugi in četrta sliki daljši odmor.

Osnutke za dekor izvedel scenograf Uljaniščev.
Plese v medigri naštudijalno baletni mojster Golovin.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec okrog 23.

Parter: Sedeži I. vrste	Din	42-
" II. - III. vrste	"	37-
" IV. - VI.	"	33-
" VII. - IX.	"	28-
" X.	"	26-
" XI.	"	26-
Lože Lože v parterju	"	140-
" I. reda 1-5	"	140-
" " 6-9	"	160-

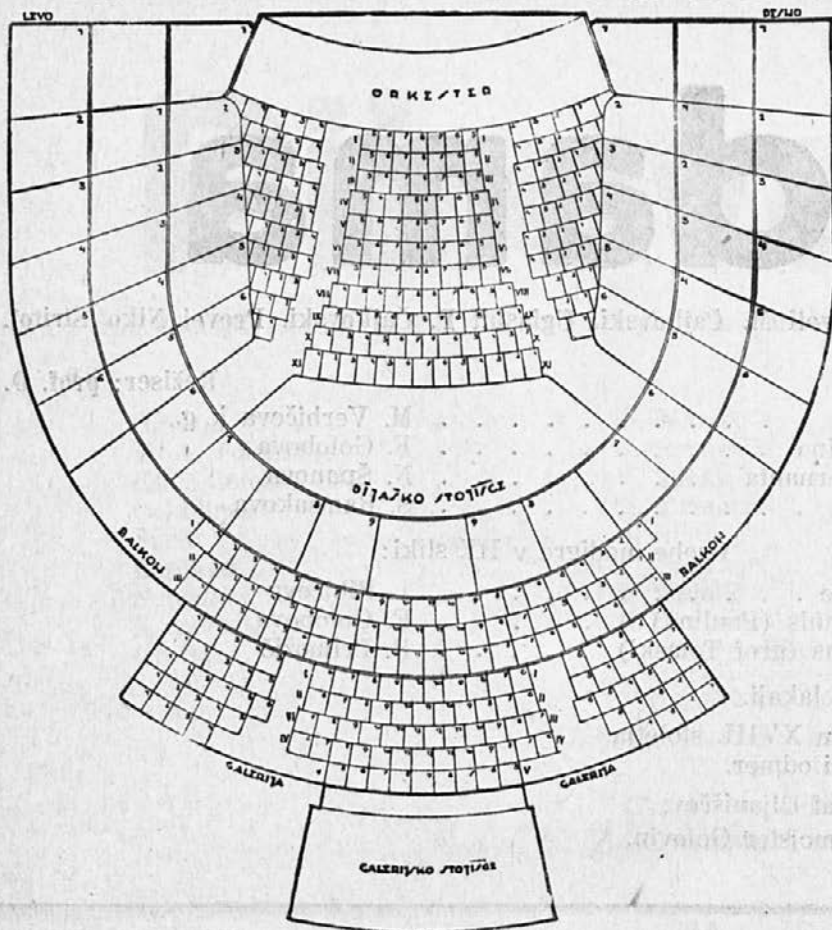
Dodatni ložni sedeži v parterju	Din	22-
" " I. redu	"	27-
Balkon: I. vrsta	"	27-
" " II.	"	23-
" " III.	"	18-
" " I.	"	20-
" " II.	"	10-

Galerija: Sedeži I. vrste	Din	14-
" " II.	"	13-
" " III.	"	13-
" " IV.	"	10-
" " V.	"	10-
Stojišče	"	3-
Dijaško stojišče	"	7-

Predpisana taksa za penzijski fond je vračunana v cenah

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Po predstavi

v kavarno

NEBOTIČNIK

Dnevno koncert popoldan in
zvečer do 1 1/2 ure zjutraj
Pivo - izbrana vina
Topla in mrzla jedila

Priporoča se Vam

„SLAVIJA“

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA D. D.
V LJUBLJANI

za zavarovanje

proti oškodovanju vsled požara, eksplozije, kraje, toče, nesreč i. t. d. na zgradbah, opremi, tvornicah, avtomobilih kot tudi na lastnem telesu in življenju

Podružnice: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: Ljubljana, Gosposka ulica 12

Telefon števil. 2176 in 2276

Knjigarna

Učiteljske tiskarne v Ljubljani

Frančiškanska ul. 6

Podružnica:

Maribor

Tyrševa ulica 44

Ima v zalogi vse slovenske leposlovnne, znanstvene in šolske knjige, mnogo hrvatskih, srbskih, francoskih, angleških, italijanskih del ter velika izbira nemških leposlovnih in znanstvenih knjig. Razna učila za šolo in dom. Naroča vse jugoslovanske, slovanske, nemške, francoske, angleške in italijanske revije. Velika izbira muzikalij za vse instrumente kakor tudi klavirskih izvlečkov za petje in klavir. Velika izbira modnih časopisov.

Samozavesten,
prikupen nastop
na družabnih prireditvah
edinole v

PEKO

čevlju

